

SÈRIE 4

A tots els exercicis i opcions les puntuacions parcials de totes les preguntes són orientatives. Les respostes proposades per la pauta són indicatives i en cap cas exhaustives. El corrector o correctora aplicarà el seu criteri per prendre en consideració altres respostes que consideri correctes, en tot cas valorarà positivament –a més dels continguts conceptuals- l'ordre en l'exposició, la precisió i el llenguatge emprat, i tindrà més en compte i valorarà positivament allò que els alumnes aportin, més que no pas allò que deixin de dir. També valorarà positivament la utilització de la terminologia geogràfica i la claredat en l'exposició.

Opció A**Exercici 1: Mapa sobre els riscos sísmics**

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part del objectiu general 1 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 2 del document de concreció del currículum *Medi ambient i paisatges*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) [1 punt]

L'alumnat hauria de comentar que es tracta d'un mapa temàtic on es representen les zones amb més perillositat sísmica d'Espanya. La llegenda mostra quatre intervals de intensitat.

La font és: Servicio de Información Sísmica. Instituto Geográfico Nacional. Consulta en línia.

(0,5 punts)

El mapa mostra com les zones de més perillositat sísmica estan ubicades al sud de la península, especialment en àrees d'Andalusia i de Múrcia; els segueixen bona part del sud de la península i zones dels Pirineus i en darrer terme, zones més extenses del sud i dels Pirineus, la costa catalana i l'interior de Galícia.

(0,5 punts)

2) [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Sisme: Tremolor o sacsejada de la superfície de la terra resultat dels desplaçaments i les friccions de les diferents plaques que formen l'escorça terrestre (plaques tectòniques).

(0,5 punts)

Risc antròpic: És la possibilitat que determinades activitats humanes provoquin danys materials o humans, o agreugin els efectes adversos de fenòmens naturals susceptibles de causar danys.

(0,5 punts)

3. [1,5 punts]

a) Les zones de la Península Ibèrica que presenten més risc sísmic són d'una banda el Sud de la Península degut a la proximitat de la zona de l'estret de Gibraltar on entren en contacte dues plaques tectòniques, la placa africana i la placa eurasiàtica, i d'altra banda la zona dels Pirineus perquè en el plegament i l'aixecament del nucli axial es van produir sistemes de falles i fractures que mantenen una alta activitat tectònica

(0,75)

b) El risc sísmic a Catalunya és moderat, està localitzat a àrees dels Pirineus i del Sistema Mediterrani Està limitat als moviments tectònics relacionats amb l'estructura geològica de les principals alineacions muntanyoses, allà on hi ha línies de falla importants.

El registre històric també mostra que el risc és baix, ja que els darrers terratrèmols amb efectes negatius importants sobre els bens materials i la població es van donar al segle XV.

(0,75 punts)

4. [1,5 punts]

a) Les diferències entre els fenòmens naturals i els desastres naturals radiquen en el fet que els primers són processos de tipus divers, com la pluja, la neu, els llamps, l'onatge, els terratrèmols, les erupcions volcàniques, etc., provocats pel funcionament i la dinàmica inherent als elements i sistemes naturals, mentre que els desastres naturals succeeixen quan aquells assoleixen una intensitat o magnitud tant elevada que provoca danys severos a les comunitats humanes.

Es puntuarà a raó de 0,50 punts per l'explicació i 0,25 per la pertinença dels exemples.

b) Els exemples que poden posar els alumnes són diversos i el corrector haurà de valorar la seva pertinença en cada cas.

En general, els alumnes haurien de fer referència als canvis d'usos i cobertes del sòl com una de les principals causes d'augment del risc, per exemple la deforestació i la construcció a les lleres dels rius i altres zones inundables, incrementa el risc d'inundacions catastròfiques.

També haurien de fer esment a que el nivell socioeconòmic de la població influeix en el grau d'exposició i vulnerabilitat en front dels riscos naturals. Els barris perifèrics i marginals construïts en àrees no adequades, els edificis no adaptats o la utilització de materials no homologats, fan augmentar el risc de catàstrofe.

(0,75 punts)

Exercici 2: Taula de fluxos d'inversió estrangera directa

[5 punts]

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 2, del currículum i dels aprenentatges referits al bloc 3 del document de concreció del currículum: *Funcions de les principals institucions i organismes internacionals en les decisions polítiques, econòmiques i socials.*

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1. [1 punt]

L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes següents:

Es tracta d'una taula de dades que reflecteix el valor en dòlars de les inversions estrangeres directes efectuades entre 2005 i 2011 en un conjunt de països desenvolupats (EE UU, Regne Unit, Alemanya, Japó i Espanya) i un grup de països en vies de desenvolupament (la Xina, Brasil, Índia i Mèxic), que formen part del grup dels països emergents.

La font és el UNCTAD, 2012.

(0,25 punts)

Les dades mostren que els EE UU és el país que rep una quantitat més gran d'inversions estrangeres, molt per sobre de la resta però la Xina en els darrers anys ha arribat gairebé a assolir un nivell similar d'inversions i el 2009 va superar els EE UU. S'observa com aquest any les inversions van disminuir a tots els països com a conseqüència de la crisi financera als EE UU i Europa.

La resta de països desenvolupats han vist reduir la distància respecte el Brasil i l'Índia. Aquests dos països algun any han tingut entrades d'inversions superiors a les d'alguns dels països desenvolupats. Mèxic es mostra més irregular i amb un lleuger descens de les inversions els darrers tres anys.

Destaquen les baixes quantitats que rep el Japó, en comparació amb la resta de països, que alguns anys fins i tot mostra valors negatius (desinversions).

(0,75 punts)

2. [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

països emergents: països en vies de desenvolupament que creixen a un ritme superior que el de la resta del món i que comparteixen a l'hora elements propis del món ric i del món pobre.

(0,50 punts)

deslocalització industrial: Procés per mitjà del qual una empresa canvia totalment o parcialment el lloc on s'ubiquen les seves activitats de producció, especialment amb l'objectiu de reduir els costos laborals o d'obtenir incentius fiscals o financers.

(0,50 punts)

3. [1,5 punts]

Pregunta oberta en la que el corrector haurà de valorar la pertinença de la resposta.

L'alumne podria referir-se als aspectes següents sobre el procés de globalització econòmica i l'expansió internacional de les empreses:

-La lliure circulació de capitals. Els moviments de capitals sense traves entre els països facilita les inversions, tant del capital productiu com del capital financer.

-La liberalització del capital financer. El capital circula lliurement per les borses de tot el món invertint-se en els valors borsaris que ofereixen oportunitats més avantatjoses.

-Les empreses tenen facilitats per ubicar-se en gairebé qualsevol país del món, allà on troben unes condicions més favorables.

-Les grans companyies multinacionals tenen centres repartits en varis estats. A vegades, localitzen les diferents fases de la producció i la gestió en països diferents.

- Les empreses també poden optar per *externalitzar* o *subcontractar* diferents activitats productives a empreses d'altres països amb costos inferiors (l'anomenat *offshoring*). A través de l'externalització l'empresa pot obtenir serveis a més baix cost i concentrar la seva activitat en el seu *negoci bàsic*, la comercialització per exemple.

-Els beneficis obtinguts per les empreses multinacionals tant es poden repatriar al país de la seu central, com reinvertir-ne una part en el país on s'han produït.

Es puntuarà a raó de 0,25 punts per aspecte esmentat fins un màxim d'1,5 punts.

4. [1,5 punts]

a) Les indústries traslladen parcialment o totalment les seves activitats productives per aconseguir augmentar els seus beneficis. Això es pot aconseguir amb la deslocalització si les condicions del mercat laboral i la legislació ofereixen unes condicions avantatjoses que permeten un augment de la productivitat.

Per exemple si els costos de la mà d'obra són més baixos, si s'obtenen facilitats fiscals o una menor pressió administrativa en temes de protecció del medi ambient.

(0,75 punts)

b)

La deslocalització industrial genera importants conflictes socials als països afectats, com que generalment són grans empreses les que traslladen les seves plantes de producció a d'altres països, deixen a l'atur un nombre molt gran de treballadors formats per a una feina específica.

Sovint, de les grans empreses industrials en depenen tot un conjunt de petites i mitjanes empreses que les proveeixen de components necessaris en el procés productiu. La deslocalització afecta també tot aquest conjunt de proveïdors, posant en risc la seva continuïtat com a empresa.

L'augment de l'atur comporta un augment de la despesa social per part de l'administració pública.

(0,75 punts)

OPCIÓ B**Exercici 1** : Mapa de l'estoc d'habitatge pendent de venda

[5 punts]

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 6, del currículum i dels aprenentatges referits al bloc 3 del document de concreció del currículum: *Territori i activitats econòmiques*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1. [1 punt]

L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes següents:

Es tracta d'un mapa provincial d'Espanya, sobre el que, mitjançant una única trama, es ressalten aquelles províncies que depassen el nombre de 10.000 habitatges nous pendents de venda en el tercer trimestre de 2011.

La fonts és el Gabinet d'Estudis de CatalunyaCaixa.

(0,5 punts)

S'observa com els habitatges sense vendre es concentren al litoral. Per una banda les províncies de la costa mediterrània, a més a més de les illes Canàries i les Balears. També el centre (Madrid, Toledo i Saragossa), i algunes províncies de la costa atlàntica (Biscaia, Santander, la Coruña i Pontevedra).

(0,5 punts)

2. [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Especulació immobiliària: mecanisme que utilitza la compra-venda repetida d'habitatges o altres bens immobles per tal de modificar a l'alça els seus preus i obtenir un benefici econòmic ràpid.

(0,5 punts)

Segona Residència: habitatge diferent del permanent o principal que, de manera estacional, periòdica o esporàdica, ocupen persones que resideixen habitualment en un altre indret.

(0,5 punts)

3. [1,5 punts]

L'alumne ha d'identificar com a principal grup de províncies amb un elevat nombre d'habitatges pendent de venda les corresponents a l'orla litoral, molt especialment el litoral Mediterrani.

En aquest cas cal relacionar aquest fenomen amb l'activitat turística i la proliferació de segones residències, moltes d'elles construïdes amb finalitats especulatives.

(0,75 punts)

En el cas de les províncies la capital de les quals corresponen a grans ciutats i les seves províncies adjacents (Madrid-Toledo; Zaragoza; Biiskaia), cal esmentar com a determinant tant el nombre absolut d'habitants com la necessitat de crear vivendes sub-urbanes davant dels elevats preus de les zones cèntriques i més properes al centre de les grans ciutats.

(0,75 punts)

4. [1,5 punts]

Es tracta d'una resposta oberta on el corrector haurà de valorar la pertinença d'aquelles respostes no indicades a la pauta.

En tot cas l'alumne podria fer referència a alguns dels aspectes següents:

-La relació entre el desenvolupament industrial i l'expansió dels nuclis urbans i la construcció de barris dormitori a les grans ciutats i àrees metropolitanes durant els anys 60.

-La crisi dels anys 70 i començament dels 80 va comportar una disminució en el ritme d'expansió urbanística iniciada en el període anterior.

-El nou ressorgiment de la construcció a mitjan de la dècada dels 80 a partir de noves edificacions industrials i d'habitatges.

-La nova dinàmica de rehabilitacions urbanes en els centres de les ciutats.

-A partir de 1998 la construcció experimenta un enorme auge, induït per l'abaratiment dels interessos dels préstecs immobiliaris que provocarà l'augment desproporcionat del preu dels habitatges (especulació o bombolla immobiliària).

-L'arribada d'importants contingents d'immigració estrangera a finals dels anys 90 i principis de la dècada de 2000, que fan necessària l'oferta de nous habitatges.

-Al 2008, degut a la crisi financera mundial, s'acaba el crèdit disponible per a la compra d'habitatges i el sector de la construcció entra en una forta crisi de la qual encara no s'ha recuperat.

Es puntuarà amb 0,25 punts cadascuna de les aportacions feta per l'alumne, fins a un màxim de 1,5 punts.

Exercici 2: Taula evolució demogràfica a Catalunya

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 1 i 7 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 4: *La població i el sistema urbà: dinàmica, diversitat i desigualtat*, del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]

L'alumne hauria de comentar que es tracta d'una taula amb les dades de diverses variables en relació a l'evolució de la població de Catalunya en el període 1976-2010. Les variables són: població, naixements, defuncions, creixement natural i saldo migratori. La font és el Centre d'Estudis Demogràfics, 2010.

(0,5 punts)

S'observa que a finals de la dècada dels setanta la natalitat es redueix de forma sobtada fins arribar a igualar-se amb la mortalitat cap al 1996 per recuperar-se suaument fins al 2005, mentre que la mortalitat es manté estable en tot el període, amb una suau tendència a l'alça. La conseqüència és que el creixement vegetatiu es redueix dràsticament fins arribar al creixement gairebé nul als voltants de 1995. El saldo migratori fa una davallada a partir del 1975 fins arribar a ser negatiu en el període 1981-1987. A partir d'aquest moment es recupera mínimament fins l'any 1996 aproximadament en que es produeix un boom de la immigració. La població, que s'havia mantingut en ascens fins l'any 1980, s'estanca fins a l'any 2000 - aproximadament- quan torna a ascendir de forma notable degut a la nova arribada d'immigrants.

(0,5 punts)

2) [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

padró municipal: és un registre de la població dels veïns d'un municipi. És competència local i inclou dades sobre naixements, defuncions i canvis de residència en l'àmbit del municipi. A diferència del cens, i gràcies a la informatització de les dades, el padró està sempre actualitzat.

(0,5 punts)

cens de població: és el recompte de la població d'un país en un moment determinat i aporta informació sobre diverses variables: volum de la població d'un territori, la composició per sexes i edats, estat civil, nivell d'estudis, professió, renda, dimensions familiars, etc.

(0,5 punts)

3) [1,5 punts]

a) La primera onada migratòria que s'observa a la taula s'atura amb la crisi de finals de la dècada dels 70. Era una immigració interior que es va produir a causa de l'arribada d'immigrants procedents del món rural de molts altres indrets d'Espanya, atrets per la possibilitat de trobar feina a la indústria catalana. Aquesta immigració, de caràcter legal i afavorida pel règim franquista, està plenament integrada en els llocs de destí i ha contribuït al benestar de Catalunya en un model molt positiu d'integració.

En canvi l'onada migratòria que s'observa a finals del segle XX és una forta onada d'immigració extracomunitària que es va produir en els anys de gran creixement econòmic. Aquests immigrants eren procedents de països majoritàriament del tercer món : Magreb, Amèrica llatina, països asiàtics... Igual que l'anterior ha contribuït a la recuperació del creixement demogràfic i econòmic català.

(0,75 punts)

b) Entre les causes que expliquen el dèbil creixement vegetatiu de la població de Catalunya es poden assenyalar :

- Manteniment d'unes taxes de fecunditat femenina reduïda des de 1980, (entre 1,1-1,4 fills per dona, que no assegurin el reemplaçament generacional).
- Augment de l'edat mitjana de la maternitat, (actualment al voltant dels 31 anys) i endarreriment de l'edat d'emancipació.
- Manteniment d'una mortalitat relativament elevada a causa de l'envelliment de la població.
- Tendència progressiva a l'envelliment de la població, (l'elevada esperança de vida de 77,3 anys per als homes i 83,8 anys per a les dones, és de les més altes del món).
- En la darrera dècada -fins a la crisi del 2008- alguns factors han afavorit la recuperació demogràfica com ara: l'aportació de la població jove procedent de la immigració, l'arribada a l'edat adulta de les generacions de catalans nascuts entre 1970-1980 i l'increment de la fecunditat de les dones en edat madura.

Es poden donar 0,25 punts per aspecte comentat fins a un màxim de 0,75.

(0,75 punts)

4) [1,5 punts]

L'alumnat hauria de respondre en termes semblants als següents:

a) Es reconeix la fase anomenada d'ajustament de la població a la segona meitat dels anys 70, caracteritzada pel descens de les taxes de natalitat, que es van acostant progressivament cap a les de mortalitat. Es produeix un creixement de la població però que va en disminució any rere any.

També s'observa la fase anomenada de nou règim demogràfic, clarament en la dècada dels anys 90, caracteritzada per unes taxes de natalitat i de mortalitat similars, i per un creixement molt baix de la població, juntament amb una alta esperança de vida que se situava al voltant dels vuitanta anys.

(0,75 punts)

b) La dècada dels anys 70 mostra encara unes natalitats altes producte dels anys de baby-boom relacionats amb la immigració d'adults joves rebuda al llarg dels anys 60 i començament dels 70, moment en el qual la població catalana estaria en la fase d'ajustament del creixement de població d'acord amb el model de transició demogràfica. En els anys 80 i 90 la natalitat va caure fins a valors propers als de la mortalitat a causa de la interrupció dels fluxos migratoris interiors i de la baixa fecunditat inherent a les poblacions dels països desenvolupats. A començament del segle XXI es produeix un increment en la natalitat, de nou provocat per l'arribada de nous contingents migratoris encara que en aquest cas procedents d'altres països.

La mortalitat es mostra dins un rang de valors baixos durant tot el període, amb un lleu increment de valor entre començament i final del període, producte de l'envelliment progressiu de la població.

(0,75 punts)

SÈRIE 3

A tots els exercicis i opcions les puntuacions parcials de totes les preguntes són orientatives. Les respostes proposades per la pauta són indicatives i en cap cas exhaustives. El corrector o correctora aplicarà el seu criteri per prendre en consideració altres respostes que consideri correctes, en tot cas valorarà positivament –a més dels continguts conceptuals- l'ordre en l'exposició, la precisió i el llenguatge emprat, i tindrà més en compte i valorarà positivament allò que els alumnes aportin, més que no pas allò que deixin de dir. També valorarà positivament la utilització de la terminologia geogràfica i la claredat en l'exposició.

Opció A**Exercici 1: Mapa sobre la densitat de població a Europa**

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part del objectiu general 7 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 4 del document de concreció del currículum: La població i el sistema urbà: dinàmica, diversitat i desigualtat.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1. [1 punt]

L'alumnat hauria de comentar que es tracta d'un mapa temàtic on es representa la densitat de la població per regions NUT2 a la Unió Europea.

La font és el portal Eurostat i per tant és tracta d'una informació disponible en línia.
(0,25 punts)

El mapa mostra que les regions amb major densitat de població se situen, seguint un eix (la dorsal europea o "banana blava") que de nord a sud, va des del centre i el sud del Regne Unit, passa pels Països Baixos i segueix l'eix fluvial del Rin fins al nord d'Itàlia. Des d'aquí es perllonga per l'arc mediterrani d'Espanya, França i Itàlia.
(0,75 punts)

2) [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Xarxa urbana: Conjunt jerarquitzat de ciutats i les seves àrees d'influència.
(0,5 punts)

Jerarquia urbana: Organització de les ciutats dins una xarxa urbana segons el seu ordre d'importància, d'acord amb les seves dimensions demogràfiques i les funcions i serveis que proporciona dins la xarxa.
(0,5 punts)

3. [1,5 punts]

Les principals infraestructures que uneixen les regions amb major densitat són les autopistes i la xarxa ferroviària. La primera és la més important ja que uneix totes les grans regions i ciutats de la Unió Europea.

Pel que fa al tren, cal precisar que existeixen dos nivells d'infraestructures: els trens de llarga distància i l'alta velocitat. Respecte a aquest darrer sistema de comunicació cal esmentar que no totes les grans regions i ciutats es troben intercomunicades amb l'alta velocitat, però aquest és un dels grans objectius de futur de la Unió Europea.

(0,75)

Els avantatges i els inconvenients de viure en una gran àrea urbana són diversos.

Es valorarà que l'alumne sàpiga identificar-ne alguns d'ells. Per exemple, pel que fa als avantatges: la gran concentració d'equipaments culturals (universitats, biblioteques, museus...), de serveis sanitaris i de centres de comunicació (aeroports, estacions de tren...), les oportunitats per aconseguir un lloc de treball, etc.

Pel que fa als problemes, podria esmentar la congestió urbana, la contaminació de l'aire, l'accés a la vivenda, la degradació d'alguns barris, etc.

(0,75 punts)

4. [1,5 punts]

Es tracta d'una pregunta oberta on el corrector haurà de valorar la pertinença de la resposta.

L'alumne pot respondre fent referència a algun dels següents models o teories:

-La teoria del lloc central o model de Christaller:

Basada en la idea que la funció principal de la ciutat es proporcionar béns i serveis al territori que l'envolta. En un espai teòric sense relleu i amb la població uniformement distribuïda, l'àrea d'influència de la ciutat prendria la forma d'un hexàgon amb la ciutat principal al seu centre. Cada hexàgon estaria inscrit en un hexàgon més gran, articulat al voltant de ciutats més desenvolupades que ofereix béns i serveis més especialitzats.

S'han citat com exemples d'aquest model: la disposició de les ciutats al sud d'Alemanya (Stuttgart, Munich, Nuremberg); la xarxa de ciutats de l'Empordà (Figueres, Torroella de Montgrí, Palafrugell, la Bisbal);

-La teoria de la gravitació:

Model inspirat en la llei de la força de la gravetat de Newton, suggereix que dues ciutats es relacionen amb una intensitat directament proporcional a la seva dimensió demogràfica o econòmica, i inversament proporcional al quadrat de la distància que les separa.

Els exemples són nombrosos: Centres molt grans que exerceixen forta influència sobre ciutats i pobles molt més petits del seu entorn proper, com Girona i la seva àrea urbana (Salt, Quart, Sarrià de Ter, Sant Julià,..); ciutats de dimensions similars molt properes: Terrassa-Sabadell; Tarragona-Reus; etc.

-La teoria de la base econòmica:

Aquest model o teoria es basa en la importància que dona a l'activitat industrial a l'hora d'establir la jerarquia entre ciutats. Les ciutats industrials subministren bona part de la seva producció a les seves àrees d'influència, de manera que quan més important sigui la demanda procedent del hinterland més gran serà el creixement i la importància adquirida per la ciutat central.

Els exemples són també nombrosos (Manchester, Lieja, Dresde, Xicago, Barcelona, Vitòria, etc.) i el corrector haurà de valorar la seva pertinença

Es puntuarà amb 1 punt la correcta explicació d'un sol dels models o teories disponibles, i amb 0,5 punts l'adequació de l'exemple que il·lustri el model.

Exercici 2: Taula de l'evolució de la despesa en educació

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part del objectiu general 8 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3 del document de concreció del currículum: *Territori i activitats econòmiques*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts que es distribuïran de la manera següent:

1. [1 punt]

L'alumnat hauria de destacar els aspectes següents:

Es tracta d'una taula estadística que tracta sobre la despesa pública en educació a Espanya entre els anys 2003 i 2012.

La font és l'INE. Les dades corresponen a l'import de la despesa expressat en milions d'euros i al percentatge corresponent al PIB.

(0,5 punts)

Es pot observar que entre els anys 2003 i 2007, la despesa fluctua amb petites variacions fins arribar a l'any 2009, en el qual supera el 5% del PIB. A partir de l'any 2010 inicia un descens gradual fins el 2012.

(0,5 punts)

2. [1 punt]

Les definicions haurien de ser semblants a les següents:

sector terciari: sector econòmic integrat per les activitats relacionades amb la prestació de serveis com els transports, el lleure i altres.

(0,5 punts)

serveis socials: són aquells serveis considerats bàsics per garantir el benestar i el desenvolupament de la població.

(0,5 punts)

3. [1,5 punts]

Les respostes haurien de ser semblants a les següents:

a) La situació de greu crisi econòmica en la qual es troba l'Estat Espanyol ha comportat l'aplicació d'una sèrie de mesures econòmiques denominades d'austeritat, que tenen com a finalitat principal, la reducció del dèficit públic. Una d'elles, és la disminució de la despesa pública, que afecta a tots els serveis socials bàsics, entre ells l'educació.

(0,50 punts)

b) Les conseqüències són un descens en la qualitat del servei derivades del descens en la inversió, que és concreten en diferents mesures com l'augment d'alumnes per classe, la disminució del nombre de professors, el descens de la inversió en equipaments, etc.

(0,50 punts)

c) La despesa pública en educació a Espanya està situada per sota de la mitjana dels països europeus del nostre entorn, i molt per sota de la inversió que efectuen els països nòrdics.
(0,50 punts)

4. [1,5 punts]

L'alumnat hauria de realitzar una exposició en termes semblants als que es detallen a continuació:

-Educació: l'educació a Espanya és obligatòria i gratuïta fins el setze anys d'edat per a tota la població. Actualment, l'escolarització és del cent per cent. Aquest criteri té com a un dels seus principals objectius, facilitar la igualtat d'oportunitats. En els darrers anys, el nombre de centres públics ha augmentat de forma molt important. Malgrat això, l'objectiu abans esmentat, ara com ara no s'assoleix de manera completa, ja que tant el fracàs escolar com l'abandonament dels estudis després de la secundària obligatòria és molt elevat en relació a la mitjana europea.
0,5 punts.

La sanitat: a Espanya la sanitat té un caràcter universal. Això vol dir que tota la ciutadania té dret a rebre atenció mèdica pública. Aquesta s'estructura en una xarxa d'ambulatoris i centres hospitalaris, que actuen amb un nivell de qualitat reconegut com a molt alt. Existeix però, una saturació produïda per una demanda cada vegada més elevada, que provoca l'existència de llistes d'espera en determinats serveis mèdics.
(0,5 punts)

Les prestacions socials: Estan basades en els sistemes de cobertura o subsidis com, per exemple, els subsidis d'atur, malaltia i jubilació. Comparteixen un objectiu comú: donar suport a la població quan es troba en situacions problemàtiques que generalment impliquen una pèrdua o disminució d'ingressos, que poden influir negativament sobre la seva qualitat de vida. Actualment, degut a la crisi econòmica, que provoca una pèrdua de llocs de treball molt important, la despesa produïda pel subsidi d'atur és molt elevada. Així mateix, l'envelliment de la població també fa créixer la despesa derivada de les pensions de jubilació.
(0,5 punts)

OPCIÓ B**Exercici 1 : Mapa de consum d'energia elèctrica**

[5 punts]

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 2, del currículum i dels aprenentatges referits al bloc 3 del document de concreció del currículum: *Medi ambient i paisatges*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1. [1 punt]

Es tracta d'un mapa temàtic d'Espanya on es mostra el consum d'energia elèctrica per províncies. El consum es representa per esferes de diàmetre proporcional a la quantitat de MWh consumits.

La font és l'IGN i les dades són de l'any 2005.

(0,50 punts)

S'observa com el consum d'energia elèctrica és molt gran a Barcelona i a Madrid. Després destaquen els eixos mediterrani, de la vall de l'Ebre i la façana cantàbrica. Pel contrari el consum es molt baix a les províncies de l'Espanya interior.

(0,50 punts)

2. [1 punt]

energia primària: Font d'energia o recurs energètic que es troba a la natura. Poden necessitar algun tipus de procés de transformació per poder ser utilitzats.

(0,50 punts)

combustible fòssil: És el nom que es dona al carbó, el petroli i el gas natural. Són recursos energètics generats a partir de matèria orgànica dipositada fa milions d'anys en dipòsits sedimentaris on es va descompondre i transformar en substàncies d'alt poder energètic.

(0,50 punts)

3. [1,5 punts]

a) La localització geogràfica del consum d'energia reflecteix el nivell de benestar de la població, la intensitat de l'activitat econòmica i el tipus d'empreses i sectors que predominen en cada territori. A mesura que la població augmenta i millora el seu nivell de vida, li permet tenir accés a major nombre de béns i serveis i augmenta el seu consum elèctric.

També reflecteix la distribució d'activitats econòmiques, com la indústria, gran consumidora d'energia, i el turisme. En canvi, el consum disminueix en províncies poc industrialitzades, amb població menys nombrosa i amb menor capacitat de consum.

(0,75 punts)

b) L'energia elèctrica es transporta des de les centrals productores (hidroelèctriques, tèrmiques, nuclears, parcs eòlics, etc.) fins els punts de consum. La interconnexió de tota la xarxa elèctrica espanyola ha permès que el consum ja no depengui només del lloc on es produeix aquesta electricitat.

Per tant no hi ha una correlació absoluta entre les zones de més producció i les zones de més consum.

(0,75 punts)

4. [1,5 punts]

Al tractar-se d'una pregunta oberta el corrector valorarà la pertinença de la resposta. En tot cas, l'alumne podria referir-se a algun dels aspectes següents:

-El creixement econòmic espanyol produït a partir de la segona meitat del segle XX ha fet necessari un gran consum d'energia per a la indústria, la mecanització del camp, el desenvolupament de les comunicacions i els serveis i les necessitats de les llars.

-Els recursos energètics produïts a l'estat són insuficients per suplir les necessitats d'energia que demanden les activitats econòmiques i el consum de les famílies.

-Espanya és un país dependent en matèria energètica. Ha d'importar bona part de l'energia que necessita.

-Gairebé la meitat del consum d'energia a Espanya prové del petroli. Com que Espanya es pobre en jaciments petrolífers ha d'importar de l'estranger aquest recurs.

-Altres fonts energètiques en les que Espanya és deficitària són el carbó i el gas natural, dels quals n'importa també grans quantitats.

-L'impuls a les noves fonts d'energia renovable (solar, eòlica, biomassa i geotèrmica), a més de ser ambientalment sostenible permeten per reduir la dependència energètica de l'exterior.

Es valorarà amb 0,25 punts cada aspecte esmentat que el corrector consideri pertinent fins a un màxim d'1,5 punts.

Exercici 2: Fotografia d'un paisatge de muntanya

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius generals 5 i 9 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 2: *Medi ambient i paisatges*, del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1. [1 punt]

L'alumnat hauria de comentar que es tracta d'una fotografia d'una vall de muntanya (es tracta de la Vall d'Aran i de la ciutat de Viella, encara que no es demana aquest nivell de precisió en la identificació). S'observa una vall fluvial al fons de la qual s'estén el nucli d'una ciutat que ocupa pràcticament tot el fons de la vall. L'eix de la vall es travessat pel curs del riu i les vies de comunicació que el voregen. S'observen altres petits nuclis de població als vessants de les muntanyes.

(0,5 punts)

Els vessants de les muntanyes que encerclen la vall estan recoberts per masses forestals i claps de conreus i prats. A les muntanyes que tanquen l'horitzó s'observa un estatge de prats supraforestals o alpins (per sobre del nivell del bosc).

(0,5 punts)

2. [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

paisatge: la fesomia o l'aspecte del territori, resultat de la interacció entre els elements del medi físic i l'acció humana.

(0,5 punts)

banalització del paisatge: la pèrdua de la diversitat i de les característiques específiques d'un paisatge, és a dir la seva uniformització.

(0,5 punts)

3. [1,5 punts]

a) Es un paisatge de muntanya on s'observa un relleu enèrgic, amb carenes agrestes, amb arestes, que suggereixen un modelat de tipus glacial, propi del Pirineu axial. El curs d'un riu ressegueix el fons de la vall. És un tipus de paisatge al que li correspon un clima humit, ja sigui submediterrani o atlàntic a les valls, i d'alta muntanya als sectors més elevats.

(1 punt)

b) Els prats alpins colonitzen l'espai situat, de mitjana, per sobre els 2.300 m d'altitud, on les baixes temperatures impedeixen que hi pugui prosperar el bosc.

(0,5 punts)

4. [1,5 punts]

Pregunta oberta on el corrector haurà de valorar la pertinença de les respostes. A tall d'exemple, l'alumne podria comentar aspectes com els indicats a continuació:

-Als vessants de muntanya s'observa un paisatge agroforestal en mosaic, on les masses boscoses alternen amb camps i prats esglaonats i en alguns casos limitats per fileres d'arbres.

-A les àrees de muntanya les activitats tradicionals estan en retrocés des de fa dècades, aquest fet ha comportat un declivi econòmic i demogràfic a l'esperonar l'emigració cap a les ciutats.

-Els conreus i els prats de pastura abandonats es veuen progressivament colonitzats per la vegetació forestal.

-L'espai urbà es concentra al fons de la vall, seguint una trama compacta.

-S'observen nuclis més petits localitzats a mig vessant en altres punts de la vall.

-La tipologia dels edificis de tres o quatre plantes suggereix el seu ús turístic.

-El turisme de neu i el turisme rural s'han anat desenvolupat en els darrers anys com a una alternativa estratègica per a la recuperació econòmica i demogràfica de les zones de muntanya.

Se suggereix una puntuació de 0,25 punts per cada aspecte pertinent esmentat, fins a un màxim d'1,5 punts.